

МОКРОУС ПАВЛО ГНАТОВИЧ

Мокроус Павло Гнатович (1(13).07.1884, с. Бочечки Путивльського повіту Курської губернії, нині Конотопського р-ну Сумської обл. – 7.04.1938, Хабаровськ, РФ) – інженер, громадський і культурний діяч; укладач «Каталогу книжок українською мовою Харківської громадської бібліотеки» (1912).

Народився в багатодітній селянській родині змінного заступника директора Пархомівського цукрового заводу (Харківська губернія). Батьки – Гнат Данилович та Харитина Андріївна Мокроуси. Після закінчення Сумського реального училища (1904) вступив до Харківського технологічного інституту (нині Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»), який, імовірно, не закінчив. Після 1912 р. жив у Києві. У роки Першої світової війни та Української революції займався громадсько-політичною діяльністю. У 1917 р. – голова Бюро з працевлаштування при Українському технічно-агрономічному товаристві «Праця» та секретар цього ж товариства, а також один з організаторів і керівник Українського центрального Галицько-буковинського комітету допомоги жертвам війни при Українській Центральній Раді – громадської гуманітарної організації, що опікувалася українськими військовополоненими, біженцями та виселенцями з Австро-Угорської імперії. У 1919 р. – екскурсовод Першого державного музею в Києві. У 1930-х роках – головний механік заводу № 199 (нині Амурський суднобудівний завод, м. Комсомольськ-на-Амурі). Арештований Комсомольським міським відділом НКВС 25.06.1937 р. за статтями 58-1а, 58-7, 58-8, 58-9, 58-11 Кримінального кодексу РРФСР (зрада батьківщині, шкідництво, тероризм, участь в антирадянській організації) та засуджений до

розстрілу Військовою колегією Верховного суду СРСР (постанова від 9.02.1938 р.). Реабілітований 11.03.1992 р. прокуратурою Хабаровського краю.

У 1910–1912 рр. на замовлення української комісії Харківської громадської бібліотеки (голова – М. І. Міхновський) уклав «Каталог книжок українською мовою Харківської громадської бібліотеки», що інформує про понад 3 тис. видань творів українських авторів і перекладів з інших мов, а також періодичних видань. Значення цього каталогу підкреслював Ф. П. Максименко на нараді зі створення репертуару української книги в 1945 р.: *«Цей каталог, по суті, є єдиним друкованим суто українським бібліотечним каталогом, що маємо досі»*. Під час укладання каталогу сприяв поповненню бібліотечного фонду: листувався з М. С. Грушевським, дарував книги.

П. Г. Мокроус також займався культурно-просвітницькою діяльністю: друкувався у періодичних виданнях, організовував виступи кобзарів, збирав колекцію власних фото і малюнків архітектурних пам'яток, одинадцять із яких увійшли до книги М. Шумицького «Український архітектурний стиль» (1914).

Праці

1. Каталог книжок українською мовою Харківської громадської бібліотеки. Т. 1 / Укр. від. ім. Т. Шевченка ; [Уклад. П. Г. Мокроус] ; вид. укр. коміс. Харків, 1912. [6], 98 с.

2. Мокроус П. Український елемент на всеросійській виставці в Києві // Ілюстрована Україна. 1914. Число 2. С. 27–30.

3. Мокроус П. Українська преса і книжкова продукція на рос. Україні // Ілюстрована Україна. 1914. Число 4. С. 66–67.

4. Краєвиди з Харківщини / фот. П. Мокроус // Ілюстрована Україна. 1914. Число 4. С. 61.

Джерела

1. ДАХО. Ф. 770. Оп. 3. Спр. 2036.
2. ДАХО Ф. Р-6452. Оп. 4. Спр. 3397.
3. ЦДІАК (Київ). Ф. 1235. Спр. 96. Арк. 465-465а.
4. Дмитрієва О. М. Павло Мокроус – укладач друкованого каталогу української книги // Вісник Книжкової палати. 2019. № 8. С. 43–47. Бібліогр. наприкінці ст.
5. З нашого життя // Сніп. 1912. Число 22 (27 трав.). С. 5–6.
6. Книга памяти Хабаровского края [Электронный ресурс]. URL: <https://bit.ly/2UdDa99>.
7. На шляху до створення репертуару української книжки : протокол наради, присвяч. складанню «Бібліографії української книги 1798–1914 рр.», яка відбулася в Б-ці АН УРСР 21–22 груд. 1945 р. Львів, 1991. С. 25.
8. Сталинские расстрельные списки [Электронный ресурс]. URL: <http://stalin.memo.ru/spiski/pg06397.htm>
9. Шумицький М. Український архітектурний стиль. Київ, 1914. 60 с.
10. Чмола І. Спомини про моїх родичів // Дрогобиччина – земля Івана Франка. Дрогобич, 1997. Т. 4. С. 249–258.

Дмитрієва Олена Миколаївна

Статтю створено 19.02.2020